

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 34/2015 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- talousvaliokunta TaVL 12/2015 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Markku Kinnunen, työ- ja elinkeinoministeriö
- tulliyli tarkastaja Kimmo Lietkari, Tulli
- veroasiantuntija Mika Jokinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asiantuntija Antti Kohopää, Energiateollisuus ry
- toimitusjohtaja Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry
- energia-asiamies Anssi Kainulainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toimitusjohtaja Hannu Kauppinen, Suomen Kaasuyhdistys ry
- KTM, toiminnanjohtaja Kaija Savolainen, Suomen Omakotiliitto ry
- pääekonomisti Jukka Kero, Suomen Kiinteistöliitto ry
- veroasiantuntija Satu Grekin, Suomen Yrittäjät ry
- ekonomisti Leena Savolainen, Veronmaksajain keskusliitto ry
- toimitusjohtaja Helena Vänskä, Öljy- ja biopolttoaineala ry
- toimitusjohtaja Johanna Lamminen, Gasum Oy

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- maa- ja metsätalousministeriö

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp

- ympäristöministeriö
- Bioenergia ry
- Koneyrittäjien liitto ry
- Teknisen Kaupan ja Palveluiden yhdistys ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Verohallinto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia, sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia, nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta annettua lakia sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta annettua lakia.

Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia, sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia sekä kyseisten lakien muuttamisesta annettuja lakeja muutettaisiin siten, että lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden hiilidioksidiveroa korotettaisiin. Kevyen ja raskaan polttoöljyn sekä kivihiiilen, maakaasun ja nestekaasun hiilidioksidiveron laskentaperusteena oleva hiilidioksiditonni arvo nostettaisiin nykyisestä 44 eurosta 54 euroon, mikä merkitsisi keskimäärin 14 prosentin suuruista korotusta kokonaisverotasoisiin.

Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia muutettaisiin myös siten, että kaivostoiminnassa ja louhinnassa kulutettu sähkö siirrettäisiin korkeammin verotetusta sähköveroluokasta I takaisin alennettuun teollisuuden sähköveroluokkaan II. Kaivostoiminta palautettaisiin myös energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautukseen piiriin. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä lakitekniisiä muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2016 alusta. Kaivostoiminnan osalta lakimuutos on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2017 alusta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Ehdotetut veromuutokset

Esitys sisältää kaksi erityyppistä asiakokonaisuutta, jotka kummatkin perustuvat hallitusohjelmaan. Ensimmäinen niistä koskee lämmityspolttoaineiden hiilidioksidiveron korotusta ensi vuoden alusta ja toinen kaivostoimintaa ja louhintaa, jotka ehdotetaan palautettavaksi takaisin energiaverotukien piiriin. Tämä muutos tulisi voimaan kuitenkin vasta vuoden 2017 alusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp

Lämmityspolttoaineiden veronkorotus tehdään ensisijaisesti fiskaalisista syistä nostamalla veron perusteena olevan hiilidioksiditonnin arvoa 44 eurosta 54 euroon tonnilta. Muutos lisäisi vuotuisia verotuloja arviolta 85 milj. euroa. Koska se kasvattaisi samalla teollisuuden energiaverotukia noin 10 milj. euroa, muutoksen nettovaikutukseksi jäisi noin 75 milj. euroa vuodessa¹.

Kaivostoiminnan ja louhinnan veromuutokset keventäisivät puolestaan alan verorasitusta noin 27 milj. euroa vuositasolla. Tästä teollisuuden alemman sähköverokannan osuus on noin 21 milj. euroa ja energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksen osuus noin 6 milj. euroa.

Esitys lisää siten vuotuisia verotuloja nettomääräisesti kaikkiaan noin 48 milj. euroa vuodesta 2018 lähtien. Ensi ja seuraavan vuoden tuottoarviot ovat tätä hieman suuremmat, koska muutokset tulevat voimaan eriaikaisesti ja koska energiaverojen palautukset maksetaan hakemuksesta jälkikäteen.

Koska ehdotetut veromuutokset ovat erilaisia sekä perusteiltaan että vaikutuksiltaan, valiokunta käsittelee niitä seuraavassa vielä erikseen.

Lämmityspolttoaineiden veronkorotus

Lämmityspolttoaineilla tarkoitetaan esityksessä lämmitykseen käytettäviä polttoaineita sekä voimalaitos- ja työkonepolttoaineita. Korotus kohdistuu edellä todetuina tavoin niiden *hiilidioksidiveroon*, joka määräytyy lähtökohtaisesti poltosta syntyvien hiilidioksidin ominaispäästöjen perusteella. Ympäristöperusteisen veromallin toinen komponentti, polttoaineen energiasisältöön perustuva *energiasisältövero* säilyisi sen sijaan ennallaan. Esitys siirtäisi siten lämmityspolttoaineiden verotuksen painopistettä ympäristövaikutusten kannalta suotuisaan suuntaan.

Koska esitys on puhdas veronkorotusehdotus, se ei muuta lämmityspolttoaineiden verotuksen rakennetta miltyään osin. Siten esimerkiksi bioperäisten nestemäisten lämmityspolttoaineiden hiilidioksidivero puolitettaisiin tai poistettaisiin kokonaan myös jatkossa, jos on kysymys kestävästä ensimmäisen tai toisen sukupolven biopolttoaineista. Vastaavasti yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon (CHP-tuotanto) hiilidioksidiveron puolitus sekä biokaasun ja biomassojen verottoisuus säilyisivät ennallaan.

Esityksessä on otettu huomioon lisäksi nestekaasua koskenut lainmuutos (378/2014)², jolla nestekaasun verovapaus päättyi ensi vuoden alusta. Muutos toteutettiin vuosi sitten osana ympäristölle haitallisten verotukien karsintaa. Jatkossa nestekaasun vero määräytyy siis samoilla perusteilla kuin muilla fossiilisilla lämmityspolttoaineilla.

1 Veronkorotukset painottuvat esityksen toimialakohtaisen vaikutusarvion mukaan talokohtaiseen lämmitykseen (17 milj. euroa) ja kaukolämpösektoriin (22 milj. euroa) mutta jakautuvat muutoin melko tasaisesti teollisuuden (9 milj. euroa), rakennustoiminnan (9 milj. euroa) sekä maa- ja metsätalouden (10 milj. euroa) kesken. Liikenteen ja muiden kuin edellä olevien toimialojen työkonien osalta korostusten vaikutus on vähäisempi.

2 HE 350/2014 vp — VaVM 45/2014 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp

Todettakoon myös, ettei esitys vaikuta turpeen verotukseen, koska turpeesta kannettava *energi-avero* ei perustu turpeen energiasisältöön eikä polton hiilidioksidipäästöihin muiden energiatuotteiden tavoin.

Valiokunta pitää ehdotettuja veronkorotuksia fiskaalisesti perusteltuina ja energiapolitiikan ympäristötavoitteiden kannalta myönteisinä. Ne kohdistuvat vahvimmin kivihiilen ja öljyn polttoon ja tukevat siten biomassan ja vähäpäästöisten lämmityspolttoaineiden käyttöä. Muutokset parantavat lisäksi hieman myös maakaasun ja turpeen kilpailuasemaa kivihiileen nähden. Ohjausvaikutuksen merkitys korostuu erityisesti päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla, kuten asumisessa, liikenteessä tai maataloudessa.

Vaikutukset kansalaisten asumiskustannuksiin ovat myös yleisesti hallittavia, vaikkakin erot lämmitysmuodoittain ovat melko suuret. Korotukset lisäävät esimerkiksi öljylämmitteisten omakotitalojen lämmityskustannuksia keskimäärin 75 euroa vuodessa ja kaukolämmitteisten asuntojen menoja keskimäärin 20 euroa vuodessa, kun kaukolämpö on tuotettu kivihiilellä tai maakaasulla. Jos lämmitys perustuu taas puu- tai turvepohjaisiin polttoaineisiin, veronkorotukset eivät vaikuta asumismenoihin lainkaan.

Arvioinnissa voidaan toisaalta ottaa myös huomioon, että työssäkäyvien ansiotulojen veronkevennykset kompensoivat muutosten vaikutuksia³. Hankalimmassa asemassa ovat omakotitaloisia yksin asuvat eläkeläiset, joilla asumismenojen kasvu suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin on suurin.

Valiokunnalla ei ole muuta huomautettavaa ehdotetuista veronkorotuksista. Asian käsittelyn yhteydessä on kiinnitetty kuitenkin huomiota eräisiin yksittäisiin kysymyksiin. Valiokunta toteaa niiden osalta lyhyesti seuraavaa:

CHP-tuotannon kilpailukyky. Kuulemisessa on noussut esiin myös huoli CHP-tuotannon asemasta. Siihen on kiinnitetty huomiota myös talousvaliokunnan lausunnossa. Muutokset heikentävät yhteistuotannon kannattavuutta kivihiilen veronkorotuksen vuoksi tai siksi, että vaihtoehtoiset seospolttoaineet ovat hiiltä kalliimpia. Lisäksi kivihiilen korvaaminen edellyttäisi joissakin laitoksissa uusinvestointeja, jotka eivät ole kuitenkaan nykyisen alhaisen sähkön hinnan vuoksi kannattavia. Nämä tekijät vaikuttavat osaltaan siihen, että CHP-tuotannon sijaan saataan rakentaa vastaisuudessa erillisiä lämpövoimaloita. Sitä ei pidetä kuitenkaan toivottavana, koska yhteistuotantolaitokset ovat hyötysuhteeltaan parhaita energiantuotannossa. Lisäksi laitokset ovat tärkeitä sähköntuotannon varavoimana.

Valiokunta kiinnittää huomiota edellä oleviin seikkoihin ja korostaa ennustettavan ja vakaan toimintaympäristön merkitystä energiainvestoinneille. Valtiovarainministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö teettävät parhaillaan selvitystä siitä, mitä vaikutuksia hallitusohjelmassa sovitulla CHP-tuotannon hiilidioksidiveron puolituksen poistolla (90 milj. euroa) on. Selvityksen on mää-

3 Esitys on pohjimmiltaan regressiivinen mutta niin vähän, että muutos on lähellä nollaa. Määrälliset muutokset kohdistuvat toisaalta selvimmin ylimpiin tuloluokkiin, joihin kuuluvat asuvat yleensä keskimääräistä tilavammassa asunnoissa.

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp

rä valmistua ensi kevään kehysriiheen mennessä. Sen yhteydessä on suotavaa arvioida myös tässä esitettyjä näkökohtia.

Työkonepolttoaineiden veronpalautusjärjestelmä. Valiokunta ei pidä myöskään perusteltuna erillisen palautusjärjestelmän käyttöönottoa työkoneiden polttoaineiden verotuksessa. Tämän alan esittämän mallin tavoitteena on eriyttää työkoneiden käyttämän kevyen polttoöljyn verotaso lämmityspolttoaineista ja alentaa se EU:n minimitasolle 2,1 snt/l. Nyt molempiin käyttötarkoituksiin käytettäviä polttoaineita verotetaan samoilla perusteilla, ja esimerkiksi tässä esityksessä rikittömälle kevyelle polttoöljylle ehdotettu verotaso on 21,40 snt/l.

Vastaavanlainen palautusjärjestelmä on käytössä jo maataloudessa, ja se on EU-oikeuden perusteella sinänsä mahdollinen. Muutos aiheuttaisi kuitenkin noin 150 milj. euron vuosittaisen lisämenon, kun työkoneiden käyttämän kevyen polttoöljyn kulutukseksi arvioidaan puolet vuosittaisesta kokonaiskulutuksesta noin 1 700 milj. litrasta. Lisäksi on huomattava, että työkoneissa käytettyyn polttoaineeseen kohdistuu jo nyt mittava verotuki, vuoden 2016 verotasolla laskettuna noin 480 milj. euroa vuodessa⁴. Palautusjärjestelmän vaatima työ määrä olisi sekin suhteettoman suuri, jopa 100—200 htv palautukseen oikeutettujen suuren määrän vuoksi.

Ehdotus ei ole toisaalta ajankohtainen myöskään siitä syystä, että niin raakaöljyn kuin öljytuotteiden maailmanmarkkinahinnat ovat alentuneet merkittävästi vuoden sisällä. Kevyen polttoöljyn käyttökustannukset ovat siten alentuneet nekin huomattavasti. Lopuksi on muistettava, että hallituksen tavoitteena on parantaa energiategokkuutta, edistää biopolttoaineiden käyttöä sekä vähentää öljyn tuontia ja kulutusta. Ehdotus ei olisi linjassa näiden tavoitteiden kanssa.

Maatalouden energiaveron palautukset. Veronkorotukset kasvattavat myös maatalouden vuotuista verorasitusta noin 10 milj. eurolla, koska hiilidioksidiveron osuus ei kuulu enää maatalouden energiaveropalautusten piiriin. Palautus koskee mm. maataloudessa käytettävää kevyttä ja raskasta polttoöljyä sekä biopolttoöljyä ja se määräytyy näiden polttoaineiden energiasisältöveron perusteella.

Palautusjärjestelmän muutos on tullut voimaan vasta vuoden 2014 alusta, ja sen tarkoituksena oli ulottaa ympäristöperusteinen energiaverotus myös maatalouteen. Valiokunta on puoltanut sitä johdonmukaisesti eikä näe, että menettelyä tulisi muuttaa myöskään nyt.

Kaivostoiminnan verotuet

Kaivostoiminta ja louhinta on siis päätetty palauttaa takaisin energiaverotukien piiriin vuoden 2017 alusta. Tältä osin palattaisiin siis ennen vuotta 2015 vallinneeseen tilanteeseen.

Valiokunta puolsi vuosi sitten kaivosalan verotukien karsintaa koskenutta esitystä (HE 128/2014 vp ja HE 234/2014 vp — VaVM 30/2014 vp), joka oli osa silloisen hallituksen pyrkimystä karsia

⁴ Verotuki on laskettu vertaamalla työkoneissa käytetyn polttoaineen verotaso muiden moottoreissa käytettävien polttoaineiden, kuten moottoribensiinin tai dieselöljyn, verotaso. Lähtökohtana on se, että kaikkia moottoreissa käytettyjä polttoaineita tulisi verottaa samoilla kriteereillä. — Vastaavalla tavalla laskettuna dieselöljyn saama, kuorma- ja linja-autoihin kohdistuva verotuki moottoribensiiniin verrattuna on nykyisin noin 460 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp

ympäristölle haitallisia verotuksia. Muutos oli myös linjassa energiaverotuksen yleisen ympäristöperusteisen kehittämissinjan kanssa, eritoten, kun kaivosala on päästökaupan ulkopuolella.

Nyt käsiteltävä ehdotus perustuu suoraan hallitusohjelmaan. Se edistää kaivosalan investointi- ja toimintaedellytyksiä ja parantaa alan kilpailukykyä. Muutosta voidaan puoltaa näillä perusteilla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 34/2015 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen.

Helsingissä 27.11.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Maria Tolppanen ps
jäsen Touko Aalto vihr (osittain)
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Eero Heinäluoma sd (osittain)
jäsen Susanna Huovinen sd (osittain)
jäsen Kalle Jokinen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Krista Kiuru sd
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok (osittain)
jäsen Sami Savio ps
jäsen Kari Uotila vas (osittain)
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Li Andersson vas (osittain)
varajäsen Timo Harakka sd (osittain)
varajäsen Ozan Yanar vihr (osittain)
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp
Vastalause 1 /sd

VASTALAUSE 1 /sd

Perustelut

Hallituksen esityksessä hiilidioksiditonin hinta nousee 44 eurosta 54 euroon vuoden 2016 alussa. Ensisijainen syy on fisikaalinen. Muutos lisää vuosittaisia verotuottoja 85 miljoonalla eurola. Teollisuuden energiaverotukien kasvaessa nettovaikutus on noin 75 miljoonaa euroa vuodessa. Verotuottojen ja ympäristövaikutuksen haittapuolena on asumisen kustannusten kasvu. Öljylämmitteisen omakotitalon polttoainekustannukset nousisivat keskimäärin 75 euroa vuodessa ja kaukolämmitetyn omakotitalon 20 euroa vuodessa. Öljylämmitteisessä omakotitalossa yksinelävän eläkeläisen asumismenot nousevat jo yli 50 prosenttiin käytettävissä olevista tuloista. On syytä kantaa huolta esityksen vaikutuksista asumiskustannuksiin ja erityisesti pienituloisten eläkkeensaajien tilanteeseen. Hallitus on tekemässä monta kielteistä päätöstä, jotka osuvat nimenomaan eläkkeensaajiin, ja tätä suuntaa ei voi pitää oikeana. On perusteltua, että hallitus selvittää esityksensä tulonjakovaikutukset ja ottaa ne päätöksenteossa huomioon.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1.—4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään yksi lausuma. (Vastalauseen lausumaehdotus)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa selvityksen esityksen tulonjakovaikutuksista ja erityisesti sen vaikutuksista pienituloisten eläkkeensaajien asumiskustannuksiin ja ryhtyy tarvittaviin toimiin epäkohtien ilmetessä.

Helsingissä 27.11.2015

Pia Viitanen /sd
Timo Harakka /sd
Eero Heinäluoma /sd
Susanna Huovinen /sd
Krista Kiuru /sd

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp
Vastalause 2 /vihr, vas

VASTALAUSE 2 /vihr, vas

Perustelut

Eduskunta hyväksyi vuoden 2014 valtiopäivillä kaivosalan verotuen poistamisen pitäen tukea haitallisena ja ympäristötavoitteiden vastaisena. Tuolloin myös arvioitiin, että tämän ympäristölle haitallisen tuen poisto ei saata alaa ahdinkoon tai kohtuuttomiin vaikeuksiin.

Valitettavasti Sipilän hallitus on päätenyt ympäristötavoitteiden vastaisen verotuen ottamiseen uudelleen käyttöön. Verotuen palauttamista ei voida mitenkään pitää kaivosalalle ehtona. Tuen poistaminen kannustaa alaa käyttämään energiaa entistä tehokkaammin, ja energian tehokas käyttö on juuri niitä tapoja, joilla ympäristötavoitteisiin päästään. Nyt valiokunnan enemmistö on asettunut hallituksen kannalle, että tämä tehokkuuskannuste tulee poistaa.

Valiokunnan olisi tullut pysyä aikaisemmassa kannassa ja esittää tuen poistamisen pitämistä voimassa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1., 3. ja 4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

2.

Laki

sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta ja lain liitteen väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1260/1996) ~~2 §:n 6 kohta~~, 12 §:n 2 momentti, 21 §:n 3 kohta, liitteen verotaulukko 1 ja väliaikaisesti liitteen verotaulukko 2,

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp
Vastalause 2 /vihr, vas

sellaisina kuin niistä ovat ~~2 §:n 6 kohta laissa 1185/2014, 21 §:n 3 kohta laissa 612/2012 ja liite laissa 1185/2014, seuraavasti:~~

(Poist.) 2 §

(Kuten VaVM) 12 ja 21 §

~~Sen 2 §:n 6 kohta tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2017~~ Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Liitteen verotaulukko 2 on voimassa siihen päivään asti, jona sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta annettu laki (513/2015) tulee voimaan.

Helsingissä 27.11.2015

Kari Uotila /vas
Li Andersson /vas
Touko Aalto /vihr
Ozan Yanar /vihr

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp
Vastalause 3 /kd

VASTALAUSE 3 /kd

Perustelut

Saavutamme yhteiskuntana merkittäviä etuja lisäämällä uusiutuvan energian hyödyntämistä: vähennämme tarvetta energian tuontiin eli lisäämme omavaraisuutta, edistämme kiertotaloutta, torjumme ilmastonmuutosta ja kehitämme uusia vientituotteita. Energia-avustuksilla tuetaan toimenpiteitä, joilla parannetaan energiataloutta tai otetaan lämmityksessä käyttöön uusiutuvaa energiaa. Tukea myönnetään vain pientaloille, tuki on vahvasti harkinnanvarainen ja tulorajat ovat tiukat. Avustusta saa enintään 25 prosenttia laite- ja tarvikehankintojen kustannuksista. Työkustannusten osuuteen voi saada kotitalousvähennystä. Kotitalousvähennystä investoinneista uusiutuvaan energiaan tulisi saada myös muihin kuin pientaloihin. Uusiutuvan energian investointeja voidaan lisätä myös helpottamalla harkinnanvaraisen energia-avustuksen tulorajoja.

Kun vuonna 2004 tehtiin päätös päästökaupasta, syntyi tilanne, jossa sähköenergian hinta nousi ja päästökaupan ulkopuoliset vesi- ja ydinvoimalat saivat ansiotonta hyötyä, koska hintajärjestelmän takia nekin saavat korkeampaa hintaa tuottamastaan sähköstä. Kataisen hallitus teki esityksen nk. windfall-verosta, jolla osa tästä arvonnoususta pyrittiin leikkaamaan valtiolle. Kataisen hallituksen esitys ei kuitenkaan edennyt, koska komissio ei saanut valmiiksi arviotaan siitä, onko esitys tukisääntöjen mukainen. Mikäli komission arvio on myönteinen, on windfall-vero syytä toteuttaa. Kataisen hallituksen esittämä veromalli tosin olisi kohdistunut liian painotetusti vanhoihin vesivoimaloihin, siksi painopiste windfall-verossa tulee siirtää vanhoihin ydinvoimaloihin. Näin kerättäisiin 50 miljoonan euron verotulot.

Valiokunta puolsi vuosi sitten kaivosalan verotukien karsintaa koskenutta esitystä (VaVM 30/2014 vp — HE 128/2014 vp, HE 234/2014 vp), eikä esiin ole tullut sellaisia perusteluja, joista johtuisi muuta kuin mitä valiokunta silloin totesi pyrkimyksestä karsia ympäristölle haitallisia verotukia. Kaivostoiminta Suomessa on yleensä ottaen ollut kannattavaa, mikäli siinä ei ole tehty perustavanlaatuisia virheitä. Valtio tarvitsee heikossa taloustilanteessa lisää verotuloja, jotta ei jouduttaisi tekemään kipeitä leikkauksia tukea tarvitsevien, heikossa asemassa olevien ihmisten kohdalla.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietinnön VaVM 11/2015 vp perustelutekstin kappaleet 1 ja 22—24 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä *seuraavalla tavalla muutettuna:*

Kaivostoiminta ja louhinta on *esitetty palautettavaksi* takaisin energiaverotukien piiriin vuoden 2017 alusta. Tältä osin palattaisiin siis ennen vuotta 2015 vallinneeseen tilanteeseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp
Vastalause 3 /kd

Valiokunta puolsi vuosi sitten kaivosalan verotukien karsintaa koskenutta esitystä (HE 128/2014 vp ja HE 234/2014 vp — VaVM 30/2014 vp), joka oli osa silloisen hallituksen pyrkimystä karsia ympäristölle haitallisia verotukia. Muutos oli myös linjassa energiaverotuksen yleisen ympäristöperusteisen kehittämislinjan kanssa, eritoten, kun kaivosala on päästökaupan ulkopuolella.

Nyt käsiteltävä ehdotus perustuu suoraan hallitusohjelmaan. *Kuitenkin yleensä ottaen kaivostoiminta Suomessa on ollut kannattavaa, mikäli ei ole tehty perustavanlaatuisia virheitä. Ei ole esitetty sellaisia perusteluita eikä kriittisiä kannattavuuslaskelmia, joista johtuisi tarve muuttaa valiokunnan mainittua aiempaa kantaa. Siksi valiokunta ei voi yhtyä hallituksen esitykseen HE 34/2015 vp siltä osin, että kaivostoiminta ja louhinta palautettaisiin takaisin energiaverotukien piiriin vuoden 2017 alusta.*

että valiokunnan mietinnön VaVM 11/2015 vp loppuun lisätään perusteluteksti seuraavasti:

Windfall-vero

Kun vuonna 2004 tehtiin päätös päästökaupasta, syntyi tilanne, jossa sähköenergian hinta nousi ja päästökaupan ulkopuoliset vesi- ja ydinvoimalat saivat ansiotonta hyötyä, koska hintajärjestelmän takia nekin saavat korkeampaa hintaa tuottamastaan sähköstä. Kataisen hallitus teki esityksen nk. windfall-verosta, jolla osa tästä arvonnoususta pyrittiin leikkaamaan valtiolle (VaVM 31/2013 vp — HE 140/2013 vp). Esitys ei kuitenkaan edennyt, koska komissio ei saanut valmiiksi arviotaan siitä, onko esitys tukisääntöjen mukainen. On syytä kiirehtiä komission myönteistä päätöstä, että sen perusteella windfall-vero voitaisiin toteuttaa. Kataisen hallituksen esittämä veromalli olisi kohdistunut liian painotetusti vanhoihin vesivoimaloihin, joten painopiste windfall-verossa tulee siirtää vanhoihin ydinvoimaloihin. Muutoin on syytä edetä valiokunnan silloisen kannan mukaisesti ja näin kerätä 50 miljoonan euron verotulot.

Energia-avustukset kotitalouksille

Energia-avustuksilla tuetaan kotitalouksien toimenpiteitä, joilla parannetaan energiataloutta tai otetaan lämmityksessä käyttöön uusiutuvaa energiaa. Tukea myönnetään vain pientaloille, tuki on vahvasti harkinnanvarainen ja tulorajat ovat tiukat. Avustusta saa enintään 25 prosenttia laite- ja tarvikkehankintojen kustannuksista. Työkustannusten osuuteen voi saada kotitalousvähennystä. Kotitalousvähennystä investoinneista uusiutuvaan energiaan tulee saada myös muihin kuin pientaloihin. Uusiutuvan energian investointeja tulee lisätä myös helpottamalla harkinnanvaraisen energia-avustuksen tulorajoja.

että 1., 3. ja 4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että hyväksytään kaksi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

**Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp
Vastalause 3 /kd**

Vastalauseen muutosehdotukset

2.

Laki

sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta ja lain liitteen väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1260/1996) ~~2 §:n 6 kohta~~, 12 §:n 2 momentti, 21 §:n 3 kohta, liitteen verotaulukko 1 ja väliaikaisesti liitteen verotaulukko 2,
sellaisina kuin niistä ovat ~~2 §:n 6 kohta laissa 1185/2014~~, 21 §:n 3 kohta laissa 612/2012 ja liite laissa 1185/2014, seuraavasti:

2 §

(Poist.)

12, 21 §

(Kuten VaVM)

~~Sen 2 §:n 6 kohta tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2017.~~ Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . . Liitteen verotaulukko 2 on voimassa siihen päivään asti, jona sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta annettu laki (513/2015) tulee voimaan.

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, joilla lisätään kotimaisen uusiutuvan energian käyttöä ja parannetaan kotitalouksien mahdollisuuksia tehdä energiaremontteja siten, että kotitalousvähennystä investoinneista uusiutuvaan energiaan voi saada myös muihin kuin pientaloihin ja harkinnanvaraisen energia-avustuksen tulorajoja helpotetaan.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, joilla saadaan aikaan windfall-vero hallituksen esityksen (HE 140/2013 vp) ja valiokunnan mietinnön (VaVM 31/2013 vp) mukaisena, mutta siten muutettuna, että veron painopiste siirretään vanhoihin ydinvoimalaitoksiin.

**Valiokunnan mietintö VaVM 11/2015 vp
Vastalause 3 /kd**

Helsingissä 27.11.2015

Peter Östman /kd